

ОБЩИНА БОЛЯРОВО

АНАЛИЗ НА ПОТРЕБНОСТИТЕ ОТ ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ В ОБЩИНА БОЛЯРОВО

Приет с Решение № 205/30.01.2025 г. на Общински съвет – Болярovo (Протокол № 19)

ВЪВЕДЕНИЕ

Нормативни основания за разработване на стратегията

Анализът на потребностите за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците в община Болярово е разработена в съответствие с изискванията на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) и във връзка чл.196, ал.1, според който Областният управител организира разработването на Областна стратегия за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците, въз основа на анализ на потребностите от подкрепа във всяка община, разработен и приет от съответния Общински съвет. Основава се на действащото законодателство в образователната система, както и на националните стратегически документи, визиращи насоките за осъществяване на приоритетни политики в областта на приобщаващото образование и личностното развитие на децата и учениците:

- Закон за предучилищното и училищно образование;
- Закон за закрила на детето;
- Закон за младежта;
- Закон за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;
- Закон за физическото възпитание и спорта;
- Закон за професионалното образование и обучение;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Наредба за условията и реда за осъществяване на закрила на деца с изявени дарби;
- Наредба за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурно образование;
- Наредба за усвояване на българския книжовен език;
- Наредба за финансиране на институциите в системата на предучилищното и училищно образование;
- Наредба № 10 от 01.09.2016 г. за организацията на дейностите в училищното образование;
- Наредба № 8 от 2016 г. за информацията и документите за системата на предучилищното и училищно образование;
- Наредба № 5 от 2016 г. за предучилищното образование;
- Наредба № 24 от 10.09.2020 г. за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване на детските градини, училищата и центровете за подкрепа за личностно развитие;
- Наредба № 3 от 06.04.2017 г. за условията и реда за приемане и обучение на лицата, търсещи или получили международна закрила;
- Наредба № 11 от 01.09.2016 г. за оценяване на резултатите от обучението на учениците;
- Национална стратегия за младежта (2021 – 2030);
- Национална стратегия за хората с увреждания ;
- Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване;
- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността;
- Национална стратегия за учене през целия живот;
- Национална стратегия за развитие на физическото възпитание и спорта в Р България;
- Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Р България;
- Национална стратегия на република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030);
- Национални програми за развитие на образованието;

- Постановление № 100 от 08.06.2018 г. за създаване и функциониране на Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане и включване в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст и др.
- План за интегрирано развитие на община Болярово за периода 2021-2027 г.

Многообразието на образователните потребности на децата и учениците изисква адекватен отговор на различieto и индивидуалните особености и осъзнаване на необходимостта от приобщаващи политики за преодоляване на социалната и образователната изолация. Ключова политика, свързана с осъществяването на мащабни промени и интервенции в образованието и преосмисляне на традиционните образователни модели, е приобщаващото образование - процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете и ученик и на разнообразието от потребности чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и към създаване на възможности за развитие и участие във всички аспекти на живота на общността.

Анализът допринася за установяване на реалните потребности от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на територията на община Болярово и възможностите за тяхното предоставяне в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

Нормативна рамка

Съгласно чл. 176 от ЗПУО и чл. 4 на Наредбата за приобщаващото образование на децата и учениците в системата на предучилищното и училищното образование се предоставя **обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие**, която осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им. Прилага се в съответствие с индивидуалните им образователни потребности. За реализирането ѝ в детските градини и училищата се осигуряват необходимите специалисти: психолог или педагогически съветник, логопед, социален работник, ресурсен учител, рехабилитатор на слуха и говора, учител на ученици с нарушено зрение и други, както и кинезитерапевти и/или рехабилитатори, арттерапевти и други специалисти, в зависимост от оценката на индивидуалните потребности, извършена от екип за подкрепа за личностно развитие на детето или ученика.

Обща подкрепа за личностно развитие

Съгласно чл. 178, ал. 1 от ЗПУО и разпоредбите общата подкрепа за личностно развитие включва следните компоненти.

1. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти.

Осигурява се в детските градини и училищата. Включва обсъждане на дейностите за обща подкрепа, в които се включват децата и учениците – обмен на информация и на добри практики с цел подкрепа на всички учители за подобряване на работата им с децата в групата или с учениците в класа, провеждане на регулярни срещи за преглед и обсъждане на информацията за обучението и развитието на дете или ученик и определяне на конкретни дейности, насочени към превенция на обучителните затруднения.

2. Допълнително обучение по учебни предмети.

Осигурява се в училищата и е насочено към ученици, които имат системни пропуски по даден учебен предмет, които са напреднали по даден учебен предмет, за които се препоръчва такова обучение в плана за подкрепа. Допълнително обучение може да се провежда в учебни дни извън часовете по училищния учебен план и по време на лятната ваканция.

3. Допълнителни модули за деца, които не владеят български език.

Осигуряват се в детските градини за деца, за които българският език не е майчин или които не владеят добре български език.

4. Допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове.

Осигуряват се в училищата и е достъпно за всички ученици. Провежда се извън редовните учебни часове от учителите ежеседмично в рамките на учебната година, по утвърден от директорите график.

5. Консултации по учебни предмети.

Осигуряват се в училищата на ученици с цел превенция на обучителните затруднения.

6. Кариерно ориентиране на учениците.

Осигурява се в училищата. Включва дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.

7. Занимания по интереси.

Осигуряват се в училищата и детските градини. Организирано се за развитие на способностите и компетентностите на децата и учениците, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство.

8. Библиотечно-информационно обслужване.

Осигурява се в училищата чрез училищна библиотека и гарантира свободен достъп до информация на учениците от различни източници в библиотечния фонд и в глобалната мрежа с цел изграждане на навици за четене и компетентности за търсене и ползване на информация.

9. Грижа за здравето.

Осигурява се в детските градини и училищата въз основа на информация от родителя, представителя на детето или лицето, полагащо грижи за него, за здравословното състояние, проведени медицински изследвания и консултации и при взаимодействие с медицинския специалист в здравния кабинет. Гарантира достъпа на децата и учениците до медицинско обслужване и програми за здравно образование и здравословен начин на живот.

10. Осигуряване на общезитие - неприложимо

11. Поощряване с морални и материални награди.

Децата и учениците се поощряват с морални и с материални награди за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на училищната общност. Наградите се учредяват както следва:

- министърът на образованието и науката може да учредява национални награди;
- началникът на регионалното управление на образованието може да учредяват регионални награди;
- кметът на общината със заповед може да учредява общински награди;
- директорът на институцията след решение на педагогическия съвет със заповед може да учредява награди за децата и учениците, определяни с правилника за дейността на съответната институция.

12. Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.

Детските градини и училищата са длъжни да осъществяват дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение.

Видовете и съдържанието на дейностите по превенция на тормоза и насилието са подчинени на обща училищна политика, разработват се самостоятелно от училищната общност и може да включват:

- изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в паралелката;
- разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове;
- партньорство с родителите;
- дейности за развитие на компетентностите на всички членове на училищната общност.

Видовете и съдържанието на дейностите по мотивация и преодоляване на проблемното поведение се определят от детската градина и от училището и може да включват:

- обсъждане между ученика и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му;
- използване на посредник при разрешаване на конфликт в училище;
- консултиране на детето или ученика с психолог или с педагогически съветник;
- създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и решаване на конфликти;

- насочване на детето и ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
- индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);
- участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището;
- други дейности, определени с правилника за дейността на институцията.

13. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения.

Ранното оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие се извършва на децата на възраст от 3 години до 3 години и 6 месеца при постъпването им в детската градина. Оценяването се извършва чрез скрининг тест за определяне на риск от възникване на обучителни затруднения. Провежда се индивидуално за всяко дете с писмено съгласие на родителя след информирането му за начина на провеждане. Резултатите се използват единствено за определяне на дейности за подкрепа за личностно развитие на детето и достъп до тях имат само учителите в групата и педагогическите специалисти, които са извършили оценяването и/или работят с детето, както и неговите родители.

На децата на възраст 5 и 6 години в подготвителни групи в детските градини и училищата, на които не е извършено ранно оценяване на 3 години – 3 години и 6 месеца, се извършва оценка на риска от обучителни затруднения.

Ранното оценяване определя необходимостта от допълнителни модули за деца, невладеещи български език, както и осигуряване на допълнителна подкрепа при наличие на рискови фактори в средата, хронични заболявания, затруднения и нарушения в развитието, както при наличие на изявиени силни страни в областта на изкуствата и спорта.

В училищата се осъществява превенция на обучителните затруднения, която се изразява във включване на отделни ученици в дейности, като:

- допълнително обучение по учебни предмети, с акцент върху обучението по български език, включително ограмотяване на ученици, за които българският език не е майчин;
- консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове;
- логопедична работа.

14. Логопедична работа.

Осигурява се от детските градини, училищата, Регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование. Осъществява се от логопеди и включва:

- превенция на комуникативните нарушения и на обучителните трудности;
- диагностика на комуникативните нарушения;
- терапевтична дейност при установени индикации за комуникативни нарушения;
- консултативна дейност с учители и родители на деца и ученици с комуникативни нарушения.

Допълнителна подкрепа за личностно развитие

Съгласно чл. 187, ал. 1 от ЗПУО допълнителната подкрепа за личностно развитие включва:

1. работа с дете и ученик по конкретен случай;
2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения, рехабилитация при физически увреждания;
3. осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти;
4. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за учениците със сензорни увреждания;
5. ресурсно подпомагане.

Когато на деца или ученици се предоставя допълнителна подкрепа от институция в системата на предучилищното и училищното образование, на тези деца или ученици не се предоставя такава дейност в други услуги, включително в социални услуги по ЗСП и ППЗСП.

Родителят, представителят на детето или лицето, което полага грижи за детето, се запознава с плана за подкрепа на детето или ученика, като му се предоставя копие от него.

Работата с дете и ученик по конкретен случай е метод, който цели гарантиране на индивидуален подход при предоставяне на допълнителна подкрепа и на равен достъп до

образование чрез координирани дейности на специалистите в екипа, насочени към детето или ученика, към родителя, представителя на детето или към лицето, което полага грижи за детето, и към обкръжението на детето или ученика. Предоставя се на дете или ученик, за което допълнителната подкрепа за личностно развитие е краткосрочна, и цели подкрепа за самостоятелното и независимото му функциониране, за развитието на неговите силни страни, както и за разрешаване на проблеми в поведението /трудности в общуването с връстници, изолация и социални проблеми, агресивни прояви и конфликти, психично страдание, липса на напредък в обучението, отсъствия от училище/ и за предотвратяване на отпадането от образователната система.

Работата по конкретен случай се осъществява от екипа за подкрепа за личностно развитие при съгласуване и координиране на действията му с водещия на случая в отдела за закрила на детето в съответствие с чл. 85 от Наредбата за приобщаващо образование.

Работата по конкретен случай, както и нейната продължителност се предоставят и изпълняват съгласно план за подкрепа на детето или ученика и в съответствие с Наредбата за приобщаващо образование.

Психо-социалната рехабилитация е комплекс от дейности на екипа за подпомагане на децата и учениците със затруднения, увреждане или разстройство на тяхното психично здраве за постигане на оптимално ниво на самостоятелност и за придобиване и прилагане на умения, необходими за пълноценното приобщаване и участие в дейността на детската градина или училището. Предоставя се на отделно дете или ученик въз основа на оценката на индивидуалните му потребности. Водещ на случая на детето или ученика при предоставяне на психо-социалната рехабилитация в детската градина и училището е психологът или педагогическият съветник, когато е с квалификация по психология.

Дейностите за психо-социална рехабилитация, както и тяхната продължителност се предоставят и изпълняват съгласно плана за подкрепа на детето или ученика и в съответствие с Наредбата за приобщаващо образование.

Рехабилитацията на слуха и говора е комплекс от дейности за стимулиране на остатъчния слух и на езиковото и речевото развитие на децата и учениците с увреден слух с различен тип слухопротезиране (конвенционални слухови апарати или кохлеарни импланти), които се обучават в детските градини и училищата в системата на предучилищното и училищното образование. Осъществява се от рехабилитатор на слуха и говора, който извършва корекционна и компенсаторна работа с всяко дете или ученик с увреден слух съобразно възрастовите и индивидуалните му потребности, вида и степента на загуба на слуха.

Рехабилитацията на слуха и говора като част от допълнителната подкрепа включва превантивна, диагностична, корекционно-рехабилитационна, компенсаторна и консултативна дейност, свързана със стимулиране на слуховата функция, развитието на речта, езика и комуникативните способности на децата и учениците с увреден слух. Осъществява се в специални кабинети в специалните училища за ученици с увреден слух или в кабинети в детски градини по чл. 35 и в училища по чл. 38 и 39 ЗПУО, осигурени със специални технически и дидактически средства, методики и материали.

Дейностите за рехабилитация на слуха и говора, както и тяхната продължителност се предоставят и изпълняват съгласно план за подкрепа на детето или ученика и в съответствие с Наредбата за приобщаващо образование.

Зрителната рехабилитация е комплекс от дейности за развитие и по-добро използване на слабото зрение на децата и учениците с нарушено зрение, обучавани в детските градини и училищата, чрез разнообразни зрителни задачи, неоптични и оптични средства и специфични четивни техники. Включва индивидуални и групови дейности със слабовиждащи деца и ученици, извършвани от учител - специален педагог на ученици с нарушено зрение, за придобиване на умения за съхраняване, развитие и оптимално използване на остатъчното зрение.

Дейностите за зрителна рехабилитация, както и тяхната продължителност се предоставят и изпълняват съгласно плана за подкрепа на детето или ученика и в съответствие с Наредбата за приобщаващо образование.

Рехабилитацията на комуникативните нарушения е комплекс от дейности за подпомагане на деца и ученици със затруднения, увреждане или разстройство на езика, говора, познавателните процеси и социалното поведение. Предоставя се на всяко дете или ученик с комуникативно нарушение въз основа на оценка от невропсихологично изследване и съобразно индивидуалните му потребности. Осъществява се от логопед, а в някои случаи и съвместно с психолог в детската градина, училището или в центъра за подкрепа за личностно развитие, както и в сътрудничество със специалисти от лечебни заведения.

Рехабилитацията на комуникативните нарушения се осъществява в логопедични кабинети в детски градини и училища, осигурени със специални технически и дидактически средства, методики и материали.

Дейностите за рехабилитация на комуникативните нарушения и продължителността им се определят в план за подкрепа на детето или ученика и в съответствие с Наредбата за приобщаващо образование.

Рехабилитация при физически увреждания (увреждания на опорно-двигателния апарат) може да се предоставя по време на часовете по физическо възпитание и спорт от рехабилитатор и/или кинезитерапевт или да им се осигурява лечебна физкултура (ЛФК). За децата и учениците се организират занимания, които осигуряват физическо натоварване съобразено с техните възможности и здравословно състояние и ги приобщават към паралелката или групата.

Дейностите за рехабилитация при физически увреждания и продължителността им се определят в план за подкрепа на детето или ученика и в съответствие с Наредбата за приобщаващо образование.

Осигуряване на достъпна архитектурна и физическа среда, достъпност на информацията и комуникацията, достъп до учебните програми и учебното съдържание, разумни улеснения, технически средства, специализирано оборудване и специализирана подкрепяща среда, дидактически материали, методики и специалисти се предоставят от всички институции в системата на предучилищното и училищното образование за осигуряване на условия за равен достъп до образование за децата и учениците.

- Достъпната физическа среда включва осигуряване на подходящи условия, използване и прилагане на иновативни подходи и съвременни технологии за архитектурна и физическа достъпност, които в най-голяма степен да отговорят на потребностите на децата и учениците.
- Достъпна архитектурна среда се осигурява най-малко чрез:

1. входни и комуникационни пространства;
2. помещения и пространства за общо ползване;
3. санитарно-хигиенни и спомагателни помещения.

- Специализирана подкрепяща среда се осигурява чрез:

1. обзавеждане на помещенията така, че да дават възможност да се устроят учебни места за ученици в инвалидни колички, както и учебни места за ученици с увреден слух;
2. оборудване при необходимост на учебни места за ученици с увреден слух с подходяща апаратура - FM системи и други, съвместими с личните слухови апарати или с кохлеарните импланти на децата или учениците;
3. осигуряване при необходимост на специализирана техника за ученици с нарушено зрение - брайлови машини, брайлови дисплеи, компютри със синтетична синтезаторна реч и други;
4. осигуряване при необходимост на устройства за проследяване на погледа и специализиран софтуер за използването им, суичове, софтуер за управление на компютър с глас, алтернативни клавиатури и мишки за ученици с комплексни физически увреждания;
5. осигуряване на подходящи помещения за кабинети за рехабилитация на слуха и говора, за логопедични кабинети, за ресурсни кабинети и за други специализирани кабинети;
6. осигуряване на достъп за обслужване на деца и ученици с увреждания в останалите помещения (библиотеки, административни кабинети и други);
7. организиране при необходимост на работни и игрови кътове за индивидуална работа или за работа на пода, както и кътове за почивка в класната стая или в стаята на групата, където заниманията и почивките се осигуряват с подкрепата на ресурсен учител или на помощник на

учителя в помощ на децата и учениците със сензорно-интегративна дисфункция, комуникативни нарушения, разстройство от аутистичния спектър или други състояния, изискващи такава организация на пространството в класната стая в училището или в стаята на групата в детската градина.

Достъпност на информацията и комуникацията се изразява в осигуряване на:

1. достъп до видовете средства за информация и комуникация (телефони, компютри, интернет и други);
2. достъп до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение и представянето им в достъпен формат;
3. достъпност на познавателните книжки, учебниците и учебните комплекти чрез осигуряване на разумни улеснения според индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности;
4. достъпна мултимедийна образователна среда, специализирани софтуерни продукти, аудио-визуални средства, алтернативни форми за комуникация и за предаване на информация на деца и ученици с увреден слух и с нарушено зрение.

Достъпът до учебните програми и учебното съдържание се гарантира чрез:

1. осигуряване на въвеждаща и продължаваща квалификация на педагогическите специалисти за работа с деца и ученици със специални образователни потребности;
2. насърчаване на екипната работа в детските градини и училищата и споделянето на добри практики на приобщаващо образование;
3. осигуряване на консултиране на децата и учениците и на родителите, представителите на децата или лицата, които полагат грижи за децата, и подкрепа на учителите за прилагане на техники и стратегии на обучение, за управление на образователния процес и за използването на подходящи учебни материали;
4. предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците за осигуряване на непрекъснатост при прехода им през различните етапи и степени на образование;
5. адаптиране на учебното съдържание съобразно индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности;
6. осигуряване на помощни средства и специализирани технологии в образователния процес;
7. осигуряване на терапевтична подкрепа и рехабилитация на децата и учениците;
8. осигуряване на обучение по учебни програми по специалните учебни предмети за деца и ученици със сензорни увреждания;
9. използване на подходящи учебни материали и учебни помагала.

Отговорност на директора на училището е да заяви пред регионалната комисия за организиране и провеждане на националното външно оценяване и пред регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити в регионалното управление на образованието необходимите разумни улеснения за учениците, които имат необходимост от такива, за да участват в националното външно оценяване и в държавните зрелостни изпити. Тези улеснения може да включват:

1. осигуряване на удължено време за провеждане на изпита;
2. провеждане на изпита с помощта на материали на брайлов шрифт или на уголемен шрифт, с помощта на компютър или на компютър със синтетична синтезаторна реч или провеждане на устен изпит;
3. осигуряване на учители консултанти.

Детската градина и училището в зависимост от индивидуалните потребности на децата и учениците осигуряват следните **специалисти за допълнителна подкрепа за личностно развитие**:

1. при сензорни и/или неврологични увреждания и при множество увреждания - ресурсен учител, рехабилитатор на слуха и говора, учител на деца и ученици с нарушено зрение, логопед, психолог, а при необходимост - лекар, социален работник, както и помощник на учителя;
2. при обучителни трудности - логопед, психолог, ресурсен учител;
3. при прояви от аутистичния спектър - ресурсен учител, логопед, психолог, както и помощник на учителя;

4. при емоционални и/или поведенчески затруднения - психолог и/или педагогически съветник, социален работник, а при необходимост - помощник на учителя и психотерапевт;
5. при наличие на риск - психолог и/или педагогически съветник, социален работник, а при необходимост - помощник на учителя и медиатор от общността на детето или ученика;
6. при изяви дарби и способности в различни области - учител/учители и специалисти съобразно изявените дарби и способности на детето или ученика, а при необходимост - педагогически съветник и/или психолог;
7. при хронични заболявания - психолог и/или педагогически съветник, а при необходимост - лекар или друг медицински специалист.

Детската градина и училището осигуряват възможност за гъвкава и динамична организация на средата според различните потребности на децата и учениците с цел по-лесна адаптация и оптимална степен на развитие на техния потенциал, способности и постигане на образователните цели.

Регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование предоставят информация и подкрепа при организирането на подкрепящата среда в детските градини и училищата, включително по отношение на ергономичността на стаите на групите в детските градини и на класните стаи в училищата.

Обучение по учебни програми по специални учебни предмети за ученици със сензорни увреждания /с увреден слух и с нарушено зрение/ се предоставят в училищата за деца и ученици, в чиито индивидуални учебни планове са предвидени часове за изучаване на специални учебни предмети, които имат за цел да подпомогнат цялостното развитие на децата и учениците със сензорни увреждания.

Учебните програми по специалните учебни предмети за децата и учениците с увреден слух са по индивидуална рехабилитация на слуха и говора, развитие на речта, произношение, фонетична ритмика, моторика, музикални стимулации, реч и предметна дейност.

Учебните програми по специалните учебни предмети за децата и учениците с нарушено зрение са по зрително подпомагане, ориентиране и мобилност, полезни умения и социални умения.

Обучението по специалните учебни предмети за децата и учениците със сензорни увреждания се предоставя от специалното училище за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания или от рехабилитатори на слуха и говора и учители на деца и ученици с нарушено зрение, назначени в детските градини по чл. 35 и в училищата по чл. 38 и 39 от ЗПУО.

Ресурсното подпомагане се осъществява от ресурсни учители, рехабилитатори на слуха и говора и други педагогически специалисти, които са част от екипите за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности в детските градини и училищата.

Директорът на детската градина или училището назначава ресурсен учител за дългосрочна допълнителна подкрепа на до 3 деца и ученици със специални образователни потребности в групата или паралелката.

За децата и учениците с краткосрочна допълнителна подкрепа директорът може при необходимост да подаде заявление за осигуряване на ресурсни учители и други педагогически специалисти от регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование, от център за подкрепа за личностно развитие, от Държавния логопедичен център или от специални училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания.

Ресурсното подпомагане може да включва:

1. адаптиране на учебното съдържание съобразно индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности;
2. осигуряване на помощни средства и технологии за пълноценно участие в образователния процес;
3. съвместна работа на учителите в групата/учителя по съответния учебен предмет и ресурсния учител при провеждането на педагогическата ситуация/урока;
4. терапевтична подкрепа на деца и ученици със специални образователни потребности;

5. консултиране на учителите по отношение на изграждането на подкрепяща среда в детската градина или училището и за осигуряване на ерготерапия, сензорна интеграция и други образователни ресурси за децата и учениците със специални образователни потребности;
6. осигуряване на обучение чрез алтернативни форми на комуникация;
7. обучение в полезни умения и подготовка за самостоятелен живот.

Ресурсното подпомагане се осъществява съвместно между учителите в групата в детската градина/учителите на ученика и ресурсния учител, както и между тях и помощника на учителя, ако това е планирано в плана за подкрепа. Може да се преустанови с решение на екипа за подкрепа за личностно развитие след преглед на напредъка в развитието на детето или ученика и/или постигане на целите в плана за подкрепа и след подадено заявление от родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето или ученика със специални образователни потребности.

Съгласно чл. 124 от Наредба за приобщаващото образование:

- Когато детска градина или училище не може да осигури ресурсно подпомагане на децата и учениците със специални образователни потребности, **в срок до 10 септември** директорът подава информация до съответната община с искане за осигуряването му, като посочва видовете специалисти за ресурсното подпомагане.

- **В срок до 20 септември** общината уведомява директора на детската градина или училището за взетото решение на общинския съвет за начина на осигуряване на ресурсното подпомагане на децата и учениците със специални образователни потребности и за видовете специалисти - от център за подкрепа за личностно развитие на територията на съответната община или чрез възлагане при условията и по реда на чл. 198 ЗПУО.

Когато общината не може да осигури ресурсното подпомагане, дейностите за ресурсно подпомагане се осигуряват от съответния регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование.

- **В срок до 30 септември** директорът на детската градина или училището въвежда информацията за ресурсното подпомагане на децата и учениците със специални образователни потребности, за институциите и/или за лицата, които го осигуряват, както и за специалистите, които го осъществяват, в националната електронна информационна система за предучилищното и училищното образование /НЕИСПУО/.

В случай, че въз основа на извършената оценка на индивидуалните потребности е установена необходимост от ресурсно подпомагане на деца и ученици със специални образователни потребности след 30 септември, директорът на детската градина или училището извършва промени в утвърдения списък-образец, като въвежда информацията в срок до 1 декември. Информацията се предоставя на съответното регионално управление на образованието.

Допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с изявени дарби се организира и провежда в центрове за подкрепа за личностно развитие по чл. 49, ал. 1, т. 1 ЗПУО, в Националния дворец на децата, в детски градини и в училища. Допълнителната подкрепа включва:

1. осигуряване на възможности за работа с дете или ученик с изявени дарби по конкретен случай и за допълнителна индивидуална работа за развитие и надграждане на изявените дарби;
2. осигуряване на възможности за ползване на подходяща физическа среда, обзавеждане, оборудване, материали и консумативи;
3. осигуряване на квалифицирани специалисти за допълнителна подкрепа в съответната област - науки, технологии, изкуства, спорт;
4. осигуряване на възможности за участие в различни национални и международни изяви - състезания, конкурси, олимпиади, фестивали, концерти, спектакли, изложби и други;
5. осигуряване на възможности за включване в програми и проекти.

Предоставя се на деца и ученици с трайни способности и постижения в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта, класирани на първите три места на общински, национални и международни изяви с конкурсен характер през предходната година.

Допълнителната подкрепа се определя от екипа за подкрепа за личностно развитие по предложение на учителя в групата или на учителя, който преподава на ученика по съответния учебен предмет, или на специалист в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта и се осъществява съгласно план за подкрепа, в който се определя и броят на часовете за допълнителна индивидуална работа.

Детската градина и училището осъществяват подкрепа за успешен преход на децата и учениците между отделните етапи и степени на образование или между институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

При прехода на детето или ученика от една институция в системата на предучилищното и училищното образование в друга родителят, представителят на детето или лицето, което полага грижи за детето, предоставя на координиращия екип в приемната институция, в която се записва детето или ученикът, актуална информация за състоянието му, включително актуални медицински документи при наличие на такива, както и други документи с цел извършване на оценка на индивидуалните потребности от екипа за подкрепа за личностно развитие и за осигуряване на необходимата допълнителна подкрепа в детската градина или училището.

Координиращите екипи на двете институции си предоставят плана за подкрепа и документите на детето или ученика, които имат отношение към подкрепата за личностно развитие, и предлагат на директора на институцията, в която детето или ученикът се записва, да осигури необходимите ресурси за адаптиране на детето или ученика в новата образователна среда.

Допълнителна подкрепа за личностно развитие се предоставя на следните деца и ученици.

- **Деца и ученици със специални образователни потребности.**

Съгласно §1, т. 34 от Допълнителни разпоредби на ЗПУО Специални образователни потребности на дете и ученик са образователните потребности, които може да възникнат при сензорни увреждания, физически увреждания, множество увреждания, интелектуални затруднения, езиково-говорни нарушения, специфични нарушения на способността за учене, разстройства от аутистичния спектър, емоционални и поведенчески разстройства.

- **Деца и ученици в риск.**

Съгласно §1, т. 6 от Допълнителни разпоредби на ЗПУО Дете или ученик в риск е дете или ученик:

- а) без родителска грижа или чиито родители са починали, неизвестни, лишени са от родителски права или родителските им права са ограничени;
- б) жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание във или извън семейството му;
- в) в опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, морално, интелектуално и социално развитие.

- **Деца и ученици с изявени дарби.**

Съгласно §1, т. 7 от Допълнителни разпоредби на ЗПУО Дете или ученик с изявени дарби е дете или ученик с трайни способности и постижения в областта на науката, изкуството или спорта, надвишаващи постиженията на неговите връстници.

- **Деца и ученици с хронични заболявания.**

Съгласно §1, т. 36 от Допълнителни разпоредби на ЗПУО Ученик с хронични заболявания е ученик със среднотезжки, компенсирани и реконвалесцентни форми на съответното хронично заболяване.

Съгласно чл. 188 от ЗПУО допълнителната подкрепа се предоставя въз основа на оценка на индивидуалните потребности, която се извършва от **екип за подкрепа за личностно развитие** в детската градина или в училището. Екипът се създава със заповед на директора на образователната институция за определено дете/ученик и включва учители, психолог/педагогически съветник и логопед. Могат да се включат и други специалисти, както и представители на органите за закрила на детето и на органите за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Екипът работи съвместно с родителите, а при необходимост и с регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование /РЦПППО/ и/или с ЦПЛР. Екипът изпълнява функции в съответствие с чл. 189 от ЗПУО и Наредба за приобщаващото образование. Това изисква:

- повишаване капацитета на учителите по отношение на работата с деца и ученици от посочените категории;
- осигуряване на необходимите специалисти за работа с тях в зависимост от потребностите им;
- създаване на механизъм за включване на представители от други институции с отношение към образованието /ДСП, Община, МВР, ЦПЛР и др./

Подкрепата за личностно развитие на децата и учениците в детски градини и училища се предоставя по ред и условия, определени с Наредбата за приобщаващото образование.

За организиране и координиране на процеса в началото на всяка учебна година със заповед на директора се определя **координатор**, който координира работата на екипите за подкрепа за личностно развитие и дейностите с педагогическите специалисти и с родителите.

Координаторът изпълнява функции в съответствие с чл. 7 от наредбата за Приобщаващо образование.

ЦЕЛИ.

Анализът на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Болярово е фокусиран върху нуждите от подкрепа, разглеждани в общия контекст на демографската ситуация, социално-икономическите проблеми, общинските политики, насочени към премахване и/или ограничаване на пречките пред ученето и научаването, и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците в живота на общността. Основната цел е:

- да се изведат приоритетните потребности при определяне нуждите от подкрепа за личностното развитие на децата и учениците в детските градини и училищата;
- планиране и осигуряване на обща и допълнителна подкрепа в съответствие с индивидуалните потребности на всяко дете и всеки ученик.

В обхвата на анализа са включени всички институции в системата на предучилищното и училищното образование на територията на община Болярово, както и институции, осигуряващи услуги, свързани с обучение, възпитание и социализация на деца и ученици /ДГ, училища, специализирани обслужващи звена/.

ДЕМОГРАФСКА ХАРАКТЕРИСТИКА И ТЕНДЕНЦИИ

Демографската характеристика на община Болярово следва тенденциите на намаляване броя на населението, характерни за страната, в резултат от продължително въздействие на различни фактори.

- **Намаляване на раждаемостта**

Съгласно справка от ГРАО броят на родените деца в периода 2010 г. – 2024 г. е следният:

Родени деца в община Болярово по години	общо
2010	31
2011	31
2012	23
2013	34
2014	35
2015	21
2016	40
2017	24
2018	33
2019	41

2020	35
2021	33
2022	28
2023	34
2024	34

➤ **Влошаване на възрастовата структура на населението**

Населението на Община Болярово към 15.12.2024 г. по постоянен адрес е 2878, а по настоящ адрес – 3414 души.

За влошаване на възрастовата структура на населението влияние оказват емиграционните процеси, предимно сред младите хора в активна работоспособна и репродуктивна възраст, свързани с липса или ограничени възможности за трудова заетост, продължаване на образованието в други градове или в чужбина и др. Това води до понижаване равнището на бъдещата раждаемост за дълъг период от време и до сериозни икономически и социални последици за развитието на общината.

➤ **Високо ниво на безработица**

Равнището на безработица в община Болярово е 15,30 %. Към 31.12.2024 г. са регистрирани общо 152 безработни лица, 5 от тях са с висше образование, 42 – със средно, 39 – с основно и 66 с начално и по-ниско образование. 50 от общия брой регистрирани безработни лица са продължително безработни, а 38 са се самоопределили като роми. 26 от регистрираните безработни са младежи до 29 години вкл. Постъпилите на работа безработни лица в Община Болярово през 2024 г. са 107, като с посредничеството на ДБТ Елхово, филиал Болярово в заетост са включени общо 89 безработни лица - 1 лице е започнало работа по мерки от ЗНЗ, 6 – по национални програми за заетост и 17 по схеми на П „РЧР“, а 65 са били устроени на първичен пазар на свободни работни места. Безработните лица, които сами са търсили работа и успешно са се реализирали на трудовия пазар са 18.

Мерките, които предприема Община Болярово по отношение на стимулиране на икономически неактивните граждани, както и осигуряване на заетост по различни програми не успяват да постигнат напредък за намаляване на безработицата. Необходима е Национална политика по отношение на подпомагане на икономически по-изоставените региони в страната.

СЪСТОЯНИЕ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Детски градини.

През учебната 2023/2024 година в предучилищно обучение са включени общо 77 деца на възраст от 2 до 7 години плюс 1 отложено от задължително училищно обучение. Разпределението им е следното:

Община	Общ брой детски градини	Общ брой деца	Брой деца 2 год.	Брой деца 3 год.	Брой деца 4 год.	Брой деца 5 г.	Брой деца 6 г.	Брой деца 7 г. /отложени от задължително училищно обучение/
Болярово	1	77	8	14	18	27	10	1
Общ брой:	1	77	8	14	18	27	10	1

Забележка: Групите в ДГ са смесени.

На територията на община Болярово функционира ДГ „Здравец“ и филиали в гр. Болярово с филиали в с. Воден и с. Стефан Караджово. Към детската градина в гр. Болярово пътуват

деца от селата Мамарчево, Ружица, Вълчи Извор. Към филиала в с. Воден пътуват деца от с. Ситово. Към филиала в с. Стефан Караджово пътуват деца от с. Попово и с. Оман.

При реализация на програмата за оптимизиране на мрежата от детски градини на територията на общината моделът е съобразен с основния принцип за осигуряване на равен достъп за децата от малките населени места до детска градина. С разбирането, че в детската градина стартира процесът на социализация на децата и приобщаването им към живота на местните общности, се запазиха групи за предучилищно образование в общо 3 населени места – гр.Болярово, с.Воден и с.Стефан Караджово.

ДГ „Здравец“ и филиали гр. Болярово и ДГ „Здравец“ и филиали, филиал с. Стефан Караджово са включени в Списъка на Защитените детски градини и защитените училища в Република България.

ДГ „Здравец“ и филиали гр. Болярово, ДГ „Здравец“ и филиали, филиал с. Стефан Караджово са включени в Списъка на Средишните детски градини и училища.

Съгласно чл. 55 от ЗПУО предучилищното образование полага основите за учене през целия живот, като осигурява физическото, познавателното, езиковото, духовно-нравственото, социалното, емоционалното и творческото развитие на децата, отчитайки значението на играта в процеса на педагогическото взаимодействие. За реализиране на дейностите е осигурен педагогически и непедагогически персонал, както следва:

Община	Педагогически персонал		Непедагогически персонал
	учители	в т.ч. други по чл. 211, ал. 2 от ЗПУО	
Болярово	9	0	10
Общ брой:	9	0	10

Характеристика на осигурената обща подкрепа за личностно развитие на децата

Във детската градина и филиалите към нея с подготвителни групи на територията на общината, в които се обучават деца на възраст от 3 до 7 години, е осигурена обща подкрепа за личностно развитие в съответствие с чл. 178, ал. 1 от ЗПУО и разпоредбите на Наредба за приобщаващото образование.

1. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти.

В съответствие с чл. 16 от Наредбата за приобщаващото образование в детските градини се осъществява екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти във връзка с обсъждане на дейностите за обща подкрепа, в които се включват децата.

Проведени са регулярни срещи, както следва:

- за преглед и обсъждане на информация за обучението и развитието на децата;
- за определяне на конкретни дейности от общата подкрепа само за отделни деца, насочени към превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
- за определяне на конкретни дейности от общата подкрепа само за отделни деца, насочени към превенция на обучителните затруднения.

2. Допълнителни модули за деца, които не владеят български език.

Осигуряват се ежегодно във всички детски градини с подготвителни групи за деца, за които българският език не е майчин или които не владеят добре български език. Във връзка с разпоредбите на чл.11, ал.1 и ал.2 от Наредба № 6/11.08.2016 г. за усвояването на българския книжовен език учителите провеждат с децата по два часа допълнителни модули за индивидуална работа по образователно направление Български език и литература.

Допълнителни форми на педагогическо взаимодействие с деца за усвояване на българския език се провеждат и в извънучебно време.

3. Занимания по интереси.

В съответствие с чл. 20 от Наредбата за приобщаващото образование децата се включват в разнообразни занимания по интереси. Във всички детски градини се организират и провеждат дейности за развитие на способностите и компетентностите на децата, за изява на

дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование, както и за придобиване на умения за лидерство.

4. Грижа за здравето.

В съответствие с чл. 23 от Наредбата за приобщаващото образование във всички детски градини са създадени условия за достъп на децата до медицинско обслужване и програми за здравно образование и за здравословен начин на живот.

Разкрит е здравен кабинет в ДГ "Здравец" – гр. Болярово, обзаведен с медицински мебели и инструменти, осигурени са медикаменти и превързочни материали. Грижа за здравето в детските градини на територията на общината се осъществява от 1 медицински специалист, който по график посещава детските заведения в общината, както и от общопрактикуващите лекари по населени места.

Всички детски градини имат утвърдена програма, свързана със здравно образование, здравословно хранене, първа долекарска помощ и др. През учебната година се провеждат дейности, свързани с грижа за здравето на децата: изготвени информационни табла и хигиенни правила на всяка група; медицински прегледи; здравни беседи; спортни състезания и игри на открито; открити практики в ПГ; участие в занимания по интереси и др.

В част от дейностите се включват и родители: в родителски лектории на здравни теми; в открити практики в ПГ; в спортни състезания; в здравни консултации и др.

В община Болярово е назначен и работи на терен 1 здравен медиатор, който съдейства за повишаване на обхвата по Националния имунизационен календар на децата от 0 до 7 годишна възраст. Провежда беседи с подрастващи и млади хора и с техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, за опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето.

5. Поощряване с морални и материални награди.

В съответствие с чл. 25 от Наредбата за приобщаващото образование децата се поощряват с морални и с материални награди за високи постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси и за приноса им към развитието на институционалната общност при:

- постигнати изключителни успехи в учебната дейност и за върхови постижения в конкретни предметни области;
- класиране на призови места и получаване на отличия за значими постижения в състезания, конкурси, фестивали и други форуми за изява на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;
- при участие в дейности и значими прояви за приобщаване на децата към непреходните национално значими идеали и ценности.

6. Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.

Детските градини осъществяват дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес.

Видовете и съдържанието на дейностите се разработват самостоятелно на ниво детска градина и включват: изготвяне на правила за поведението на децата; разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование; партньорство с родителите.

Видовете и съдържанието на дейностите по мотивация и преодоляване на проблемното поведение се определят от детската градина и включват:

- консултиране на детето с психолог;
- насочване на детето към занимания, съобразени с неговите потребности;
- други дейности, определени с правилника за дейността на институцията.

За ограничаване на риска от отпадане от образователната система на деца в задължителна предучилищна възраст се създават условия за ангажиране на свободното време, включването в групи за допълнителна подготовка и работа със семейството за развиване на мотивацията за образование.

Във всички детски градини на територията на общината се полагат усилия за създаване на по-сигурна образователна среда за децата. Осъществяват се дейности по превенция на

тормоза и насилието въз основа на утвърдения със заповед № РД 09-5906/28.12.2017 г. на Министъра на образованието и науката Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и на алгоритъма за неговото прилагане.

7. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения.

Ранното оценяване на потребностите от подкрепа за личностно развитие се извършва на децата на възраст от 3 години до 3 години и 6 месеца при постъпването им в детската градина. Оценяването се извършва чрез скрининг тест за определяне на риск от възникване на обучителни затруднения. Провежда се индивидуално за всяко дете с писмено съгласие на родителя след информирането му за начина на провеждане. Резултатите се използват единствено за определяне на дейности за подкрепа за личностно развитие на детето и достъп до тях имат само учителите в групата и педагогическите специалисти, които са извършили оценяването и/или работят с детето, както и неговите родители.

На децата на възраст 5 и 6 години в подготвителни групи в детските градини и училищата, на които не е извършено ранно оценяване на 3 години – 3 години и 6 месеца, се извършва оценка на риска от обучителни затруднения.

Ранното оценяване определя необходимостта от допълнителни модули за деца, невладеещи български език, както и осигуряване на допълнителна подкрепа при наличие на рискови фактори в средата, хронични заболявания, затруднения и нарушения в развитието, както при наличие на изявиени силни страни в областта на изкуствата и спорта.

В съответствие с разпоредбите на Наредба за приобщаващото образование в детските градини е извършено ранно оценяване на развитието на децата и са предприети мерки за превенция на обучителните затруднения.

8. Логопедична работа.

Логопедичната работа като част от дейностите за целите на превенцията на обучителните трудности е затруднена поради липсата на специалисти логопеди в общината и оборудвани съгласно изискванията логопедични кабинети. Логопедична диагностика и превенция на комуникативните нарушения се извършва в част от детските градини. Най-голям е броят на децата с нарушения на артикулацията и с комуникативни нарушения при интелектуална недостатъчност.

Характеристика на осигурената допълнителна подкрепа за личностно развитие /за деца със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск и с изявиени дарби/

В съответствие с чл. 187, ал. 1 от ЗПУО в периода 2023/2024 година в детските градини е осигурена допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата.

Съгласно разпоредбите на чл. 188 от ЗПУО в детските градини, в които се обучават деца, нуждаещи се от допълнителна подкрепа, със заповед на директора са определени екипи за подкрепа за личностно развитие. Екипите включват в състава си учители, педагогически специалисти, медицинско лице, представители на социални и други институции.

Децата с различни видове увреждания имат специфични потребности в обучението си. В съответствие с разпоредбите на ЗПУО е извършена оценка на индивидуалните им потребности и от директорите са определени екипи за подкрепа за личностното им развитие. За всяко дете е изготвен план за подкрепа.

Най-висок е процентът на децата с умствена изостаналост и специфични разстройства на училищните умения. Нараства броят на децата с генерализирани разстройства в развитието и различни синдроми. Голяма част от децата са със съпътстващи диагнози от езиково-говорни, емоционални и/или поведенчески нарушения.

Работа с дете по конкретен случай към момента не е регистрирана.

Психо-социална рехабилитация, рехабилитация на комуникативните нарушения и рехабилитация при физически увреждания се осигурява за всички регистрирани деца със специални образователни потребности, в зависимост от потребностите им.

Достъпна архитектурна среда е осигурена частично.

Достъпност на информацията и комуникацията е осигурена във всички детски градини.

- По достъпен начин на децата се предоставя информация за техните права и задължения, предлаганите дейности и програми за обучение.
- Осигурени са учебни комплекти.
- Разумни улеснения се осигуряват в зависимост от индивидуалните потребности на децата.
- Учителите и ресурсните специалисти използват в работата си съвременни методи за работа, дидактически материали, учебни пособия, образователен софтуер и игри, съобразени с възрастовите особености и обективното състояние на децата със СОП: методика Ремелка, игри от системата за учене чрез игра В – PES, алтернативна система за комуникация – P.C.K.S., система за аудио-визуална стимулация и стимулационни очила, дъски за вгнездяване и сортиране, игри за развитие на паметта и мисленето, общата и фина моторика, някои от ниско технологичните помощни материали – лесни ножици, държачи, ограничители за четене и писане, говорящи химикали, карти за работа на логопедите, конструктори, детски книжки и др.
- Всички детски градини разполагат с компютри и достъп до интернет.
- Учебните помагала, дидактичните материали, техническите средства и образователните игри се осигуряват на база оценка на потребностите на децата и заявка на педагогическите специалисти.

Достъпът на децата до учебни програми и учебно съдържание е гарантиран чрез адаптиране на информацията съобразно индивидуалните им потребности, осигуряване на терапевтична подкрепа и рехабилитация, консултиране и подкрепа на родителите и учителите за прилагане на техники и стратегии за обучение и осигуряване на подходящи учебни материали.

Обучение по специалните учебни предмети за деца със сензорни увреждания в детските градини не се предоставя.

Ресурсно подпомагане е осигурено за всички оценени деца със специални образователни потребности и се осъществява на територията на детската градина, която посещават, от ресурсни учители, психолози, логопеди и други специалисти, съвместно с учителите.

По данни от директора на детската градина през учебната 2023/2024 година са регистрирани 2 деца със специални образователни потребности:

Община	Общ брой детски градини	Общ брой деца	Брой деца със СОП	Брой деца с хронични заболявания	Брой деца в риск	Брой деца с изявени дарби
Болярово	1	77	2	0	0	0
Общ брой:	1	77	2	0	0	0

Броят на специалистите за осигуряване на подкрепа за личностно развитие на децата /ресурсен учител, логопед, психолог, рехабилитатор на слуха и говора и др./ назначени на щат в детските градини липсва. Ресурсното подпомагане се осигурява от специалисти на РЦППО-Ямбол, които са твърде малко на брой, поради което е невъзможно да се осигури за всяко дете необходимия брой часове за подкрепа.

Училища.

През учебната 2023/2024 година на територията на община Болярово функционират 2 училища, които са включени в Списъка на Защитените детски градини и защитените училища в Република България и в Списъка на средишните детски градини и училища в Република България, в които се обучават общо 231 ученици:

Разпределението им по училища и етапи на образование е следното:

Населено място	Наименование	Вид	Вид подготовка	Етап/степен на образование	Общ брой деца / учци	Брой деца в подготвителна група – 5 и 6г.	Брой учци в начален етап	Брой учци в прогимназиален етап	Брой учци в гимназиален етап	
Община Болярово										
Болярово	СУ „Д-р Петър Берон”	общинско	Неспециализирано	средно	182	0	62	42	78	
Стефан Караджово	ОУ „Стефан Караджа”	общинско	Неспециализирано	основно	49	0	29	20	0	
					ОБЩО:	231	0	91	62	78

Осигурена е целодневна организация на учебния ден за ученици от 1 до 7 клас. Профилирано и професионално обучение се осъществява в СУ“Д-р.П.Берон“ от учебната 2022-2023 г. Сформирана е паралелка „Производство на кулинарни изделия и напитки“, професия „Готвач“. Със средства на Община Болярово бе ремонтиран и оборудван кабинет за практическо обучение по специалността. Материално-техническата база отговаря напълно на изискванията на Държавния образователен стандарт за професията. Обучението е обезпечено с педагогически специалист.

За реализиране на дейностите в училищата, свързани с обучението, възпитанието и социализацията, както и с подкрепата за личностно развитие на децата и учениците, е осигурен педагогически и непдагогически персонал, както следва:

Община	Педагогически персонал		Непедагогически персонал
	учители	в т.ч. други по чл. 211, ал. 2 от ЗПУО	
Болярово	21	0	8,5
Стефан Караджово	8	0	5
Общ брой:	29	0	13,5

И в двете училища има назначени образователни медиатори.

Характеристика на осигурената обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците

В периода 2023/2024 година във всички училища на територията на община Болярово е осигурена обща подкрепа за личностно развитие в съответствие с чл. 178, ал. 1 от ЗПУО и разпоредбите на Наредба за приобщаващото образование.

1. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти:

Съгласно представената от директорите на училищата информация, във всички училища се осъществява екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти в съответствие с разпоредбите на чл. 16 от Наредба за приобщаващото образование. Проведени са регулярни срещи:

- за преглед и обсъждане на информация за обучението и развитието на дете/ученик;
- за определяне на конкретни дейности от общата подкрепа само за отделни деца/ученици, насочени към превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;
- за определяне на конкретни дейности от общата подкрепа само за отделни деца/ученици, насочени към превенция на обучителните затруднения.

2. Допълнително обучение по учебни предмети.

В съответствие с чл. 17 от Наредбата за приобщаващо образование за учениците са определени потребностите от допълнително обучение по учебни предмети:

- ученици със системни пропуски по даден учебен предмет с определена потребност от допълнително обучение.
- ученици с напредък по даден учебен предмет с определена потребност от допълнително обучение.
- ученици със СОП с определена потребност от допълнително обучение.
- ученици с изяви дарби с определена потребност от допълнително обучение.

3. Допълнително консултиране по учебни предмети.

В съответствие с чл. 18 от Наредбата за приобщаващо образование в училищата се провежда ежеседмично консултиране на учениците по учебни предмети, извън редовните учебни часове. Осъществява се по утвърден от директора на училището график, в който е определено приемно време и място на всеки учител. Всички родители са уведомявани относно възможностите за допълнително консултиране на децата им.

4. Кариерно ориентиране на учениците.

Провеждат се дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.

5. Занимания по интереси.

В съответствие с чл. 20 от Наредбата за приобщаващо образование за децата и учениците в училищата се организират занимания за развитие на способностите и компетентностите, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование.

6. Библиотечно-информационно обслужване

В съответствие с чл. 22 от Наредбата в двете училища функционира библиотека, която гарантира достъп до информация на учениците от различни източници в библиотечния фонд.

Училищата разполагат с компютърни зали и интернет. За учениците е осигурен достъп до различни документални източници в библиотечния фонд и в глобалната мрежа с цел изграждане на навики за четене и компетентности за търсене и ползване на информация. В СУ“Д-р.П.Берон“ гр.Болярово училищната библиотека е изцяло обновена.

7. Грижа за здравето

В съответствие с чл. 23 от Наредбата училищата осигуряват здравна грижа от медицински специалист за всички ученици, разполагат с оборудван съгласно изискванията на МЗ медицински кабинет. Здравна грижа се осигурява от медицинско лице, което обслужва училищата по график, както и от общопрактикуващите лекари по населени места.

Дейности, свързани с осигуряване на грижа за здравето и повишаване здравната култура на децата и учениците, са заложили в годишните планове за дейността на училищата и се осъществяват чрез учебното съдържание, здравни беседи в часа на класа, дейности на клуба към БМЧК и др.

- Проведени са здравни беседи и дискусии по различни здравни теми в часа на класа
- Участие на училищни отбори в състезание по първа долекарска помощ
- Лекции с представители на БМЧК

- Лекции от медицинско лице за повишаване здравната култура на учениците, по темите Вредата от алкохола, тютюнопушенето и наркотиците, Сексуално възпитание на подрастващите, здравословен начин на живот, мерки за намаляване на водния травматизъм и др.
- Проведени информационни срещи на ученици и родители със здравен медиатор в училищата, в които се обучават ученици от етнически малцинства и др.

Здравното и екологично възпитание са залегнали и в годишните тематични разпределения на педагогическите специалисти, преподаващи предметите Биология и Здравно образование, Химия и опазване на околната среда, Физика и астрономия.

Гарантиран е достъпът на децата и учениците до медицинско обслужване и програми за здравно образование и здравословен начин на живот.

Грижа за здравето в училищата на територията на общината се осъществява от 1 медицински специалист, който по график посещава училищата в общината, както и от общопрактикуващите лекари по населени места.

В община Болярово е назначен и работи на терен 1 здравен медиатор, който съдейства за повишаване на обхвата по Националния имунизационен календар на децата от 0 до 7 годишна възраст. Провежда беседи с подрастващи и млади хора и с техните родители за начините за предпазване от нежелана и ранна бременност, за опасностите, които крие ранната бременност за майката и бебето.

9. Осигуряване на общезитие – неприложимо

10. Поощряване с морални и материални награди

В съответствие с чл. 178, ал. 1, т. 11 от ЗПУО във връзка с чл. 25 от Наредбата и съгласно Правилниците за дейността на училищата учениците се поощряват с морални и материални награди /грамоти, книги, подаръци, парични награди, поздравителен адрес, благодарствени писма към родителите и др./ за постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси, в проектни дейности и за приноса им към развитието на училищната общност.

През учебната 2022/2024 година с различни награди са наградени ученици за постижения в образователната дейност, за постижения в занимания по интереси, за принос към развитието на училищната общност.

11. Дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение.

Във двете училища на територията на общината се полагат усилия за предотвратяване на тормоза и насилието сред децата и учениците и създаване на по-сигурна образователна среда. В съответствие с чл. 26 от Наредбата се организират и провеждат дейности за превенция и интервенция въз основа на Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърдени със заповед от министъра на образованието и науката.

Предприетите мерки на ниво училище са свързани с физическа агресия, вербална агресия, тормоз, кибертормоз, насилие върху дете, прояви срещу авторитета и достойнството на учител, вандализъм, кражби, други нарушения на училищния ред, суицидни опити, ПТП, смъртни случаи.

Тенденцията е към повишаване броя на случаите на вербална агресия, нарушения на училищния ред и криминални прояви сред малолетни и непълнолетни.

За преодоляване на проблемното поведение на децата и учениците се прилагат дейности за въздействие върху вътрешната мотивация:

- Разговори с класния ръководител за изясняване на възникнал проблем,
- Консултиране от психолог/педагогически съветник,
- Включване в занимания, съобразени с личните потребности, наставничества

11. Дейности за превенция на обучителните затруднения.

В съответствие с чл. 27 от наредбата учениците с установени обучителни затруднения се включват в дейности за преодоляването им. В двете училища се провеждат консултации по учебни предмети извън редовните учебни часове.

12. Логопедична работа.

Превенцията и диагностиката на комуникативните нарушения при децата и учениците от училищата е затруднена поради липсата на специалисти логопеди в общината.

В училищата са положени усилия за осигуряване на условия за личностно развитие на учениците в съответствие с потребностите им.

Във двете училища:

- Осигурена безплатна закуска и топъл обяд;
- Осигурени безплатни учебници и помагала за децата от подготовителните групи и учениците от I до VII клас;
- Осигурено финансиране за подпомагане на обучението и възпитанието на деца и ученици по Национални програми и проекти;
- Сформирани групи за целодневна организация за ученици от I до VII клас;
- Сформирани групи по ФУЧ;
- На ниво училище са разработени и се изпълняват програми, насочени към подобряване качеството на образование, превенция на отпадане на деца в задължителна училищна възраст, намаляване броя на отсъствията, приобщаване на родителите към образователния процес и засилване на участието им в училищния живот, превенция на агресията и противодействие на училищния тормоз между децата и учениците;
- Осигурена е обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в училища;
- Осигурени са възможности за образователна интеграция и реинтеграция на лица, прекъснали образованието си, чрез включване в самостоятелна, вечерна и задочна форма на обучение и проект Нов шанс за успех;
- Осигурено е провеждане на въвеждаща и поддържаща квалификация на директори и учители за усвояване на стратегии и техники за работа с деца и ученици в мултиетническа среда.
- Подпомагат се деца/ученици от социално слаби семейства и се оказва съдействие за осигуряване на социални услуги.

В училищата са създадени условия за равен достъп и качествено образование на деца и ученици от етническите малцинства. През 2023/2024 година продължи работата във връзка със стратегическата цел по основните мерки, заложи в годишния план за дейността: осигуряване на равен достъп до качествено образование в мултикултурна образователна среда и на условия за обхващане и задържане на децата от етнически малцинства в образователната система.

- В съответствие с Национална стратегия на република България за равенство, приобщаване и участие на ромите (2021-2030) и Плана за действие по изпълнението ѝ дейността е съобразена със стратегическите цели:
- пълноценна социализация на децата и учениците /проведени информационни кампании сред родители и общественост за разясняване на взаимните ползи от образователната интеграция; формирани родителски клубове с участието на родители от етнически малцинства; работа със семействата; назначаване на образователни медиатори в детски градини и училища и др./;
- гарантиране на равен достъп до качествено образование за децата и учениците от етнически малцинства /осигуряване на допълнителни средства за работа с деца от уязвими групи; подпомагане на училищата и детските градини от общините; осигурено допълнително обучение по български език за децата и учениците, за които българския език не е майчин; осигурени занимания по интереси и за преодоляване на обучителните затруднения; допълнителна работа с ученици, застрашени от отпадане; осигурена допълнителна квалификация за педагогическите специалисти за работа в мултикултурна среда; подкрепа на ученици от уязвими групи за продължаване на образованието в гимназиален етап и висши училища и др./;
- утвърждаване на интеркултурното образование като неотменна част от процеса на модернизация на българската образователна система /провеждане на съвместни изяви на деца от различни етнически общности за развитие и съхраняване на традициите по

места; прилагане на успешни подходи за работа в мултикултурна образователна среда; прилагане на механизми за стимулиране на педагогическите специалисти за работа с деца от уязвими групи и др./;

- съхраняване и развиване на културната идентичност на децата и учениците от етнически малцинства /включен в годишните планове на училища традиционен празничен календар с изяви на ученици от различни етнически групи; сформирани групи по СИП – фолклор на етносите и др./.

Изпълнението на целите се осъществява чрез реализиране на дейности, насочени към осигуряване на толерантна мултиетническа среда в училищата чрез създаване на необходимите образователни условия и на въведените образователни, възпитателни и социални услуги.

- Прилагане принципите на приобщаващото образование,
- Осигуряване на достъп до качествено образование на децата и учениците, за които българският език не е майчин
- Изграждане на толерантна мултиетническа среда в училищата,
- Създаване на мрежа от услуги за децата от уязвимите групи, които се нуждаят от допълнителна образователна подкрепа за изравняване на стартовите им позиции с тези на останалите деца,
- Създаване на условия за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в училищата

Формиране и реализиране на политики за достъп до качествено образование:

- Проследяват се причините за направените отсъствия и движението на децата и учениците в детските градини и училища,
- Реализиране на дейности по въвеждане на информационна система за събиране на информация за застрашените от отпадане ученици с цел превенция и подкрепа,
- Реализиране на дейности по разработване на програми и мерки за превенция,
- Осигуряване с учебници и учебни помагала за безвъзмездно ползване,
- Осигуряване на условия за целодневна организация на обучението 1 – 7 клас при заявено желание от родители,
- Осигуряване на допълнително обучение на деца и ученици с обучителни затруднения,
- Реализиране дейности, способстващи подпомагане храненето на децата и учениците
- Осигуряване на безплатен транспорт за пътуващите деца и ученици,
- Осигуряване на стипендии.

В двете училища се работи по няколко проекта - СУ „Д-р- Петър Берон“ гр. Болярово в края на 2022 г. бе одобрено по проект „Обичам моето училище“ на британската благотворителна организация „Лайтсорс“. Целта на проекта е да подкрепи образованието, да подобри и осигури комфортна и релаксираща учебна среда, да повиши реализацията на креативния потенциал и осъзнатост на децата до 18 годишна възраст чрез декорация. С реализацията на проекта ще се възпита у учениците естетическа нагласа, желание за взаимопомощ и отговорност към заобикалящата ги среда. Доброволческа работа по групи дава възможност на децата да се научат на работа в екип – ученици, учители и родители да се обединят, споделяйки една обща цел.

„Занимания по интереси“ – Извън училищните занятия заниманията по интереси развиват интегрирането на ключовите компетентности, възпитанието в ценности, патриотичното, гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното възпитание, насърчаването на иновациите и креативното мислене на учениците.

„Успех за теб“. Целта е да разгърне потенциала за личностно развитие на учениците с цел трайното им приобщаване в училищното образование и подобряване на образователните им резултати. Чрез проекта ще бъде предоставено допълнително обучение, насочено към ученици, които имат системни пропуски по даден учебен предмет, обучителни затруднения, пропуски в усвояването на учебното съдържание и др. Планирани са мерки, насочени към допълнителна подкрепа за личностно развитие на ученици със СОП, в риск, с хронични заболявания и с изявени дарби за трайно приобщаване в училищното образование, като се

осигурят допълнителни педагогически специалисти и непедagogически персонал, психолози, логопеди, ресурсни учители, образователни медиатори, социални работници и др. Планирани са дейности за повишаване капацитета на педагогическите специалисти за осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие и на непедagogическия персонал, вкл. на образователните медиатори и социалните работници, подкрепящи учениците от уязвими групи и техните родители. По проекта са назначени двама образователни медиатори в СУ „Д-р.Петър Берон“ и един в ОУ“Стефан Караджа“.

Проект „Топъл обяд“ . Той е партньорски проект между Община Болярово и БЧК-Ямбол. Осъществява се за поредна година.

Към Община Болярово функционира детски танцов състав, чрез който се дава възможност на децата да развиват своите интереси, способности и талант в самодейното танцово и музикално изкуство.

Разнообразни форми на работа предлагат и читалищните библиотеки.

Футболен спортен клуб „Ботев” в община Болярово предоставя на учениците възможност за активно занимание с футбол.

В гр. Болярово бе изградено мултифункционално игрище с ажурна ограда с големина 17x27 м. и включващо две тренировъчни полета – за футбол и баскетбол. Финансираща организация е Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г. и е на стойност 97 694.32 лв.

Изградена бе и нова площадка за фитнес на открито в Болярово. За нея по Програма "За чиста околна среда" бяха отпуснати близо 15 хиляди лева.

Изградена бе и нова фитнес зала. Име на проекта: “Създаване на спортна инфраструктура в град Болярово чрез ремонт, реконструкция, оборудване и обзавеждане на съществуващо помещение” , Финансираща организация: Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г., МИГ Елхово-Болярово. Стойност на проекта: 42 457.09 лв. Дейности по проекта: Осигуряване на адекватни условия за живот чрез обновяване на дребна по мащаб инфраструктура, а именно – изграждане на спортна инфраструктура. Създаване на модерна фитнес зала и нейното оборудване. Резултат: Ще бъдат постигнати следните конкретни резултати:

- Създадена модерна фитнес-зала в град Болярово.
- Оборудване на залата с Фитнес-уреди: права лежанка, Гладиатор, дъмбели-4 бр., врътки-4 бр., прав лост, стойка за дъмбели, тежести от 5 кг. – 4 бр., мебели и друго оборудване: бюро за офис, офис стол, диван, шкаф за съблекалня – 10 бр., дървени пейки – 3 бр. и озвучителна система.
- Подобряване на спортната инфраструктура в Болярово и повишаване на привлекателността на общинския център за живот, бизнес и отход в него.
- Създаване на условия за практикуване на спорт от всички желаещи и до подобряване на здравословното състояние на населението.

Приключи ремонта на ОУ „Стефан Караджа“ с. Стефан Караджово. Име на проекта: “Основен ремонт и обзавеждане на съществуваща сграда – Основно училище ”Стефан Караджа”, село Стефан Караджово. Финансираща организация: Програма за развитие на селските райони 2014-2020 г. Продължителност: 36 месеца. Стойност на проекта: 371 358,27 лв. Дейности по проекта: Основен ремонт на съществуващата сграда на ОУ „ Стефан Караджа”, село Стефан Караджово.Ще бъдат извършени следните СМР: топлоизолиране на външни стени, полагане на полимерна мазилка, подмяна на съществуващи прозорци с PVC стъклопакети, подмяна на входните врати с алуминиеви, изграждане на втори таван от гипс картон на метална конструкция, подмяна на лампите с енергийно – ефективни, доставка и монтаж на оборудване и обзавеждане.. Резултат: Извършване на ремонт на сградата на ОУ „Стефан Караджа”, доставка и монтаж на оборудване и обзавеждане, което ще осигури по – добра среда за ученици и учители, ще се подобри обстановката в класните стаи.

През месец ноември 2024 г. започна ремонт на СУ“Д-р.Петър Берон“гр.Болярово
Име на проекта: „Модернизация на образователната среда в община Болярово – СУ „Д-р П. Берон”

Източник на финансиране: Национален план за възстановяване и устойчивост

Стойност на проекта: 2 495 805.13 лв

Дейности по проекта: Основен ремонт и основно обновяване на училищната образователна среда за придобиване на цялостен обновен облик на образователната институция и доставка и монтаж на оборудване и обзавеждане за учебните помещения на училището с цел цялостна промяна на облика и условията за провеждане на учебен процес.

Срок за изпълнение - 35 месеца

Други проекти, реализирани от община Болярово

”Топъл обяд” - ” проекта е за деца в неравностойно социално положение, основната цел на проекта е повишаване на здравния статус и качеството на живот на децата чрез обезпечаване на рационално и балансирано хранене през тежките зимни месеци чрез организиране на трапезария, в която да се предлага топъл обяд на деца от социално слаби семейства с доход на член от семейството 80% от минималната работна заплата, сираци и полусираци, деца на самотни родители, деца с физически или психически увреждания, ученици, на които един или двамата родители са с физически или психически увреждания, осигуряване на топъл обяд и създаване на условия за подобряване на хигиенните и хранителните навици на учениците от ОУ “Стефан Караджа“ и СУ „Д-р Петър Берон” /партньорство с ОС на БЧК Ямбол/.

„Въвеждане на интегрирани мерки в подкрепа на уязвимите групи в общините Смядово, Ветрино и Болярово“ , Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“, чрез Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014 – 2021г. - Основната цел на проекта е базирана върху подобряване включването и овластяване на ромите, чрез въвеждане на ефективни механизми за устойчиво осигуряване на ефективни интегрирани мерки, водещи до подобро социално включване на целевите уязвими общности на териториите на общините Смядово, Ветрино и Болярово.Създаден Комплекс за интегрирани услуги в град Болярово и предоставяне на интегрирани услуги от мултидисциплинарен екип - “Мобилен екип за подкрепа, чрез предоставяне на комплекс от социално- здравни услуги”.Предоставят се пакет от социални дейности в подкрепа на роми и хора в риск от социално изключване, асистентска почасова подкрепа в дома, професионална подкрепа от 1 социален работник, 1- социален асистент, 2- медицински лица, 1- кариерен консултант и образователен медиатор. По проекта е назначен шофьор и един специалист интеграция на уязвимите групи. Назначени са 7 лица като “работник озеленяване”

Проект: Модернизация на образователната система в Община Болярово чрез качествено интеркултурно образование

Приоритет: Реализиране на мерки за взаимодействие на образователните институции с родители, местни общности и местна власт с цел подобряване процеса на образователна интеграция и интеркултурно образование на децата и учениците от етническите малцинства и етнокултурните общности.

Основна цел на проекта: Осигуряване на условия за развитие на политиката на Община Болярово за ефективна образователна интеграция и ценностно-ориентирано интеркултурно образование на децата и учениците от етническите малцинства и етнокултурните общности чрез активно взаимодействие с родителската общност, учениците и учителите.

Стратегически цели на проекта:Привличане и задържане на учениците в детската градина и в училище и намаляване броя на необхванатите и застрашени от отпадане на деца и ученици чрез организиране на алтернативни форми на взаимодействие с родителската общност. Увеличаване мотивацията на родителите за подкрепа на децата им в учебния процес и засилване присъствието

им в детската градина/училище чрез участието им в организацията и провеждането на съвместни дейности. Промяна на обществените нагласи в посока към по-голяма толерантност

спрямо децата и родителите от малцинствените етнически групи. Усвояване на умения относно преодоляването на негативните стереотипи.

В СУ „Д-р. Петър Берон“ гр. Болярово бе изцяло обновена училищната библиотека.

Приета е общинска Наредба №18 за награждаване на талантиливи деца за 24 май и Празника на град Болярово – 26 октомври, Димитровден. Средствата са осигурени от общинския бюджет.

По данни от ръководствата на училищата има ученици в риск от социално изключване. Основни причини са липса на постоянен родителски контрол, лоши хигиенни и битови условия, отсъствие на родителите от дома и невъзможност на настойниците да оказват контрол.

Дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение на учениците се осъществяват с активното участие на Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни. Привлечени са и родителите като партньори. Организиран се училищни и общински инициативи.

Към Местната комисия са определени обществени възпитатели, които оказват помощ на родителите или на лицата, които ги заместват, за корекции в поведението и предотвратяване на противообществени прояви на учениците.

За здравето на децата и учениците се грижи 1 медицински специалист, който посещава училищата и детските заведения в общината по график. Разкрит е здравен кабинет в СУ „Д-р Петър Берон“ – гр. Болярово, обзаведен с медицински мебели и инструменти, осигурени са медикаменти и превързочни материали. Грижа за здравето на децата се осъществява и от общопрактикуващите лекари по населени места.

Характеристика на осигурената допълнителна подкрепа /за деца със специални образователни потребности, с хронични заболявания, в риск и с изявени дарби/

През учебната 2023/2024 година в училищата на територията на община Болярово са:

Община	Общ брой училища	Брой деца и ученици със СОП	Брой деца и ученици с хронични заболявания	Брой деца и ученици в риск	Брой деца и ученици с изявени дарби
Болярово	1	4	0	0	0
Стефан Караджово	1	1	0	0	0
Общ брой:	2	5	0	0	0

В съответствие с чл. 187 от ЗПУО и разпоредбите на Наредба за приобщаващото образование в периода 2023/2024 г. в училищата е осигурена допълнителната подкрепа за личностно развитие на учениците.

Работа с дете и ученик по конкретен случай с определен екип за подкрепа за личностно развитие при съгласуване и координиране на действията му с водещия на случая в отдела за закрила на детето в съответствие с чл. 85 от Наредбата не е регистрирана.

Психо-социална рехабилитация се предоставя на всички деца/ученици с установена необходимост въз основа на оценка на индивидуалните потребности, ако има такива. Дейностите за психо-социална рехабилитация, както и тяхната продължителност, се предоставят и изпълняват съгласно изготвен план за подкрепа на детето / ученика и в съответствие с Наредбата.

Рехабилитация на слуха и говора за стимулиране на остатъчния слух и на езиковото и речевото развитие на децата/учениците с увреден слух с различен тип слухопротезиране (конвенционални слухови апарати или кохлеарни импланти) е осъществявана от рехабилитатор на слуха и говора, който извършва корекционна и компенсаторна работа съобразно възрастовите и индивидуалните потребности, вида и степента на загуба на слуха. В

СУ „Д-р.П.Берон“ гр.Болярово се обучава 1 ученик с установени нарушения на слуха и говора. Дейностите за рехабилитация, както и тяхната продължителност, се предоставят и изпълняват съгласно плана за подкрепа на детето/ученика и в съответствие с Наредбата.

Зрителна рехабилитация за развитие и по-добро използване на слабото зрение на деца и ученици с нарушено зрение не се предоставя.

Рехабилитация на комуникативните нарушения за подпомагане на деца и ученици със затруднения, увреждане или разстройство на езика, говора, познавателните процеси и социалното поведение се предоставя на всяко дете или ученик с комуникативно нарушение въз основа на оценка от невропсихологично изследване и съобразно индивидуалните му потребности. Осъществява се от логопеди в логопедични кабинети чрез осигурени специални технически и дидактически средства, методики и материали.

Дейностите за рехабилитация на комуникативните нарушения и продължителността им се определят в плана за подкрепа на детето или ученика и в съответствие с Наредбата. – предоставя се от специалисти от РЦПППО.

Рехабилитация при физически увреждания (увреждания на опорно-двигателния апарат) се предоставя предимно от рехабилитатор и/или кинезитерапевт в специализирана обстановка. На учениците се организират занимания, които осигуряват физическо натоварване съобразено с техните възможности и здравословно състояние и ги приобщават към паралелката.

Дейностите за рехабилитация при физически увреждания и продължителността им се определят в плана за подкрепа на ученика и в съответствие с Наредбата. – не се предоставя.

Осигуряване на достъпна архитектурна и физическа среда, достъпност на информацията и комуникацията, достъп до учебните програми и учебното съдържание, разумни улеснения, технически средства, специализирано оборудване и специализирана подкрепяща среда, дидактически материали, методики и специалисти се предоставят от всички институции в системата на предучилищното и училищното образование за осигуряване на условия за равен достъп до образование за децата и учениците.

- **Достъпна физическа среда.**
- **Достъпна архитектурна среда.**

В нашите населени места изграждането на рампа и/или санитарен възел е затруднено. Това налага участието на училищата в целеви програми по проекти или чрез общините за изграждането на достъпна архитектурна среда.

- **Специализирана подкрепяща среда:**

1. обзавеждане на помещенията така, че да дават възможност да се устроят учебни места за ученици в инвалидни колички, както и учебни места за ученици с увреден слух – частично пригодени;
2. оборудване при необходимост на учебни места за ученици с увреден слух с подходяща апаратура - FM системи и други, съвместими с личните слухови апарати или с кохлеарните импланти на децата или учениците – не е осигурено;
3. осигуряване при необходимост на специализирана техника за ученици с нарушено зрение - брайлови машини, брайлови дисплеи, компютри със синтетична синтезаторна реч и други – не се осигуряват;
4. осигуряване при необходимост на устройства за проследяване на погледа и специализиран софтуер за използването им, суичове, софтуер за управление на компютър с глас, алтернативни клавиатури и мишки за ученици с комплексни физически увреждания – не се осигуряват;
5. осигуряване на подходящи помещения за кабинети за рехабилитация на слуха и говора, за логопедични кабинети, за ресурсни кабинети и за други специализирани кабинети – във всички училища са създадени условия за работа на специалистите;
6. осигуряване на достъп за обслужване на деца и ученици с увреждания в останалите помещения (библиотеки, административни кабинети и други) – осигурен достъп до санитарните помещения;
7. организиране при необходимост на работни и игрови кътове за индивидуална работа или за работа на пода, както и кътове за почивка в класната стая или в стаята на групата, където заниманията и почивките се осигуряват с подкрепата на ресурсен учител или на помощник на

учителя в помощ на децата и учениците със сензорно - интегративна дисфункция, комуникативни нарушения, разстройство от аутистичния спектър или други състояния, изискващи такава организация на пространството в класната стая в училището – осигурени са.

• **Достъпност на информацията и комуникацията:**

1. достъп до видовете средства за информация и комуникация (телефони, компютри, интернет и други);- почти на 100%
2. достъп до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение и представянето им в достъпен формат; - предоставя се на всички ученици по подходящ начин
3. достъпност на познавателните книжки, учебниците и учебните комплекти чрез осигуряване на разумни улеснения според индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности; - осигуряват се на 100 %
4. достъпна мултимедийна образователна среда, специализирани софтуерни продукти, аудио-визуални средства, алтернативни форми за комуникация и за предаване на информация на деца и ученици с увреден слух и с нарушено зрение. – осигурени частично

• **Достъп до учебни програми и учебно съдържание** е гарантирано чрез:

1. осигуряване на въвеждаща и продължаваща квалификация на педагогическите специалисти за работа с деца и ученици със специални образователни потребности – осигурени обучения за педагогически специалисти;
2. насърчаване на екипната работа в детските градини и училищата и споделянето на добри практики на приобщаващо образование – осигурена методическа подкрепа на екипите и при споделяне на добри практики ;
3. осигуряване на консултиране на децата и учениците и на родителите, представителите на децата или лицата, които полагат грижи за децата, и подкрепа на учителите за прилагане на техники и стратегии на обучение, за управление на образователния процес и за използването на подходящи обучителни материали – осигурени са;
4. предоставяне на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците за осигуряване на непрекъснатост при прехода им през различните етапи и степени на образование- предоставя се;
5. адаптиране на учебното съдържание съобразно индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности – осигурени индивидуални учебни планове, индивидуални програми и адаптирани материали за всички ученици със СОП;
6. осигуряване на помощни средства и специализирани технологии в образователния процес – осигурява се при необходимост;
7. осигуряване на терапевтична подкрепа и рехабилитация на децата и учениците – осигурена в зависимост от потребностите;
8. осигуряване на обучение по учебни програми по специалните учебни предмети за деца и ученици със сензорни увреждания – не се предоставя;
9. използване на подходящи обучителни материали и учебни помагала – осигуряват се от екипите.

В съответствие с разпоредбите от директорите на училища е заявено пред регионалната комисия за организиране и провеждане на националното външно оценяване и пред регионалната комисия за организиране и провеждане на държавните зрелостни изпити в регионалното управление на образованието необходимите разумни улеснения за учениците, които имат необходимост от такива, за да участват в националното външно оценяване и в държавните зрелостни изпити.

Обучение по учебни програми по специални учебни предмети за ученици със сензорни увреждания /с увреден слух и с нарушено зрение/ - не се предоставя в училищата.

Ресурсно подпомагане се осъществява от ресурсни учители, логопеди, психолози, рехабилитатори на слуха и говора и други педагогически специалисти, които са част от екипите за подкрепа за личностно развитие на децата/учениците със специални образователни потребности в училищата.

Предоставеното ресурсно подпомагане включва:

1. адаптиране на учебното съдържание съобразно индивидуалните потребности на децата и учениците със специални образователни потребности – осигурено е във всички училища, в които се обучават ученици със СОП;
2. осигуряване на помощни средства и технологии за пълноценно участие в образователния процес – осигурява се при необходимост за конкретни ученици;
3. съвместна работа на учителите по съответните учебни предмети и ресурсния учител при провеждането на уроците – осъществява се в недостатъчна степен; ресурсните учители провеждат приоритетно индивидуална работа с учениците;
4. терапевтична подкрепа на деца / ученици със специални образователни потребности – осигурена във всички училища в зависимост от потребностите;
5. консултиране на учителите по отношение на изграждането на подкрепяща среда в училището и за осигуряване на ерготерапия, сензорна интеграция и други образователни ресурси за учениците със специални образователни потребности – осъществява се целогодишно от експертите в РУО и специалистите на РЦПППО;
6. осигуряване на обучение чрез алтернативни форми на комуникация – не се провежда;
7. обучение в полезни умения и подготовка за самостоятелен живот – осъществява се.

Допълнителна подкрепа за личностно развитие се предоставя на следните деца/ученици.

- **Деца и ученици със специални образователни потребности**

За учебната 2023/2024 г. в двете училища се обучават интегрирано общо 5 ученици със специални образователни потребности, като за всички е осигурена допълнителна подкрепа - ресурсно подпомагане.

Специалисти се осигуряват от РЦПППО – Ямбол, като в СУ“Д-р.П.Берон“ гр.Болярово има назначен ресурсен учител.

Информация за професионалното образование и обучение на учениците със специални образователни потребности не се осъществява

Реализирани дейности по приобщаващо образование на деца и ученици със специални образователни потребности

- Осигурена е допълнителна подкрепа за личностно развитие за всички регистрирани деца и ученици със специални образователни потребности:
- В съответствие с чл. 188, ал. 3 от ЗПУО за всяко дете/ученик със заповед на директора е определен екип за подкрепа за личностно развитие въз основа на оценка на индивидуалните потребности и одобрена допълнителна подкрепа от регионалния екип към РЦПППО;
- В училища са осигурени специалисти, които осъществяват личностната подкрепа на учениците: ресурсни учители, логопеди, психолози, педагогически съветници
- В образователни институции, в които няма назначени специалисти, ресурсното подпомагане се осъществява от специалисти на РЦПППО;
- Обособени са ресурсни кабинети и са осигурени условия за провеждане на диагностична, корекционно-терапевтична, рехабилитационна и консултативна дейност; В СУ“Д-р.П.Берон“гр.Болярово бе изграден изцяло нов ресурсен кабинет.
- Осигурени са дидактически и адаптирани материали, учебни помагала, игри, специализиран софтуер за работа с децата и учениците, съобразно техните възрастови и индивидуални особености;
- За всяко дете/ученик е изготвен индивидуален план за подкрепа и индивидуални учебни програми по учебни предмети, по които не усвояват ДОС за учебно съдържание;
- Осигурена е подкрепяща среда за участие в националното външно оценяване (НВО):
 - отделни изпитни зали;
 - подкрепа от учители консултанти;
 - удължено време за всеки изпит.
- Деца и ученици със СОП се включват в извънкласни и извънучилищни дейности съобразно възможностите и здравословното им състояние;
- Осигурено е обучение на ученици със СОП след завършен седми клас:

- Осигурено е провеждане на въвеждаща и поддържаща квалификация на директори и учители за усвояване на стратегии и техники за работа с деца и ученици със СОП.

- **Деца и ученици в риск.**

През учебната 2023/2024 г. двете училищата в община Болярово полагат усилия за осигуряване на условия за обучение и подкрепа за личностно развитие на ученици, които са в риск:

- без родителска грижа или чиито родители са починали, неизвестни, лишени са от родителски права или родителските им права са ограничени;
- жертва на злоупотреба, насилие, експлоатация или всякакво друго нехуманно или унижително отношение или наказание в или извън семейството му;
- в опасност от увреждане на неговото физическо, психическо, морално, интелектуално и социално развитие.

Няма официално регистрирани ученици в риск с определен екип за подкрепа и осигурена допълнителна подкрепа.

Във двете училища се осъществява превенция на преждевременното напускане на училище на база анализ на причините, идентифициране на рисковите фактори с оглед ограничаване на последиците от тях и планиране на мерки за преодоляване.

Съществен е проблемът със задържането на учениците в училище. Причините са различни и могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории:

- **Социални причини:** родителска незаинтересованост, противоречия, конфликти, напрежение и кризи в семейството, отрицателно въздействие на домашната среда, функционална неграмотност или ниско образование на родителите, деца и ученици в риск от извършване на противообществени прояви, ученици с поведение, което е трудно или е в конфликт със закона, домашно насилие.
- **Образователните причини:** трудности в усвояването на учебното съдържание, ниски образователни резултати, неподходящ избор на училище и непривлекателност на професионалното образование, негативни нагласи на участниците в образователния процес и липса на мотивация.
- **Етнокултурни причини:** натискът на етнокултурните традиции сред уязвими етнически общности затрудняват включването на децата в предучилищното и училищното образование и предопределят специфичните причини за преждевременното напускане на училище, ниска степен на готовност за училище, липсва мотивация на родителите за получаване на образование от децата им и др.
- **Институционални причини:** недостатъчно координиран подход между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно и училищно ниво за справяне с преждевременното напускане на училище.
- **Причини, свързани със здравния статус:** в контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища.

В периода от 2018 г. и към момента всички училища изпълняват дейностите по Постановление № 100/2018 г. на МС за създаване и функциониране на *Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст*. Усилията за обхващане и задържане на учениците в образователната система се съсредоточават преди всичко на ниво образователна институция за своевременно установяване статуса на всяко дете и ученик, както и прилагане на целенасочени мерки за недопускане изолирането му от образователния процес, особено когато обучението се провежда от разстояние и в електронна среда.

Ежегодно кмета на Общината определя райони за обхват в рамките на територията на общината. В Община Болярово са 2.

Ежегодно в РУО-Ямбол се представят предложения за участници в екипите за обхват, включващи представители на общината, директора на РДСП, директора на ОД на МВР Ямбол, директорите на детските градини и училища, въз основа на които са издадени заповеди за състава на всеки екип и неговия ръководител – експерт на РУО.

В съответствие с разпоредбите от Постановлението, въз основа на постъпили доклади от ръководителите на институции, екипите за обхват своевременно се актуализират със заповед на началника на РУО-Ямбол.

В периода 2023 / 2024 г. са осъществявани следните действия.

1. В съответствие с чл. 6, т. 9 от Механизма усилията на екипите за обхват бяха насочени към предприемане на мерки за връщане и включване в образователната система на повторно отпадналите деца и ученици:

- по график са извършени посещения на домашни адреси;
- проведени са срещи с родители и членове на семейството;
- разясняване на ползите от образованието пред родителите и детето;
- информиране на родителите за възможността да получат различни месечни добавки и социални помощи, за наличните социални, здравни и общностни услуги;
- осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за децата и учениците;
- осигуряване съдействие от кметове на общини, ДСП и МКБППМН и др.

2. В съответствие с чл. 6, т. 10 от Механизма представителите на образователните институции в екипите за обхват, подпомагани от представители на другите институции, регулярно предприемаха мерки за превенция на риска от отпадане на деца и ученици, за които в ИСРМ има индикатори за отсъствия, слаб успех и проблемно поведение:

- извършени са посещения на домашни адреси;
- проведени са срещи с родители и членове на семейството;
- осигуряване на обща подкрепа за учениците – консултации с психолог/педагогически съветник и консултации по учебни предмети;
- осигуряване съдействие от кметове на общини, ДСП и МКБППМН;
- мониторинг върху отсъствията и закъсненията;
- дейности за преодоляване на поведенчески проблеми и негативни нагласи спрямо училището;
- проследяване на напредъка в обучението и др.

Всички посещения на адреси или друга осъществена от екипите за обхват дейност е регистрирана в ИСРМ, както и участвалите членове на екипите.

В съответствие с чл. 5, ал. 9, т. 6 от Постановлението за деца и ученици в риск от отпадане от директорите на училища в ИСРМ е подадена информация за неосигурено задължително присъствие за повече от 5 часа за ученици и повече от 3 дни за деца от предучилищна възраст по неуважителни причини.

Оказана е методическа подкрепа на членовете на екипи във връзка с планирането, организацията и извършването на посещения на адрес на деца/ученици, попълването на формуляр за извършено посещение и въвеждане на информацията в ИСРМ.

Реализираните дейности по продукт/услуга - Приобщаващо образование за деца и ученици от етническите малцинства

- Осъществено е междуинституционално сътрудничество с цел образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства – с директори на детски градини, училища, областна администрация, общински администрации, ДСП, отделите за закрила на детето, РУ на МВР, НПО и др..
- Осъществено е участие в разработването на политики и мерки за интеграция на децата и ученици от етническите малцинства чрез:
 - участие в заседанията на Областния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси;
 - участие в заседанията на Общинските съвети за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси;
 - участие в заседанията на Координационното звено по изпълнение на Стратегията за образователна интеграция на деца и ученици от етнически малцинства на МОН;
 - заложили дейности в годишния план на РУО;
 - на училищно ниво са разработени програми, насочени към превенция на отпадане на децата от образователната система, доразвиване и разширяване на неформалната мрежа от учители, работещи за ромската образователна интеграция, намаляване броя на отсъствията

на учениците, включване на родителите в училищния живот, подобряване качеството на образование на ромските деца.

- Оказана е методическа помощ при разработване на едногодишни планове и програми на областно, общинско и училищно ниво в съответствие с целите на Стратегията за образователна интеграция.
- Предоставена е информация на училищата, детските градини и обслужващите звена за възможностите за допълнително финансиране на дейности чрез участие в национални и европейски програми и проекти за подпомагане на обучението и възпитанието на деца и ученици и работа с деца от уязвими групи.
- Осигурени са възможности за образователна интеграция и реинтеграция на роми, прекъснали образованието си.
- Осигурено е провеждане на въвеждаща и поддържаща квалификация на директори и учители за усвояване на стратегии и техники за работа с деца и ученици в мултиетническа среда.
- На учениците от ромския етнос, които завършват дванадесети клас, е предоставена информация относно възможността да кандидатстват по предлаганите стипендиантски програми на Ромския образователен фонд за продължаване на образованието във висши училища.
- Подпомагат се деца/ученици от социално слаби семейства и се оказва съдействие за осигуряване на социални услуги.

Реализираните дейности по продукт/услуга - Приобщаващо образование за деца и ученици от семейства на мигранти и на бежанци – не се прилага

- **Деца и ученици с хронични заболявания** – няма официално регистрирани деца и ученици

В съответствие с разпоредбите на Наредба № 10/2016 г. за организацията на дейностите в училищното образование ежегодно в РУО се сформира *Комисия за насочване на ученици с хронични заболявания, с физически и сензорни увреждания, със СОП по чл. 120, ал. 7 от ЗПУО, от домовете за деца, лишени от родителска грижа и от центровете за настаняване от семеен тип и ученици, настанени в приемни семейства след завършено основно образование и първи гимназиален етап за обучение по профили и специалности от професии, които не са противопоказни на здравословното им състояние.*

- **Деца и ученици с изявени дарби.**

Съгласно §1, т. 7 от Допълнителни разпоредби на ЗПУО „Дете или ученик с изявени дарби“ е дете или ученик с трайни способности и постижения в областта на науката, изкуството или спорта, надвишаващи постиженията на неговите връстници.

През 2023/2024 година няма официално регистрирани ученици с изявени дарби с определен екип за подкрепа и осигурена допълнителна подкрепа.

Бюджетна програма „Развитие на способностите на децата и учениците”

Описание на степента на изпълнение

В двете училища са създадени условия за участието на ученици в регионални, национални и международни олимпиади и състезания по общообразователни предмети и по професии.

Реализирани дейности по продукт/услуга - Занимания по интереси в областта на изкуствата, науката и техниката. Ученически спорт, отдих и туризъм.

- Организиране на извънкласни и извънучилищни дейности в областта на изкуствата, науката и техниката;
- Координиране и реализиране на изявите, заложи в Националния календар за извънучилищни дейности /НКИД/ на МОН;
- Училищата изготвят „Ваканционна програма” на вниманието на родители, деца и ученици;
- Организиране и провеждане на дейности в съответствие с Националния спортен календар на МОН;

Реализираните дейности по продукт/услуга - Ученически олимпиади и състезания

- Областни олимпиади по различни общообразователни предмети;
- Национални олимпиади по различни общообразователни предмети;

Реализираните дейности по продукт/услуга . Ученически олимпиади и състезания

- Ежегодно се организират и провеждат училищни и областни кръгове на олимпиади по различни общообразователни предмети,
- Осигурява се участие на ученици в национални олимпиади по различни общообразователни предмети,
- Организира се участие на ученици в общински, областни и национални състезания по общообразователни предмети.

Организационни, координиращи и методически дейности за осъществяване на въвеждаща и периодична квалификация на педагогическите специалисти за работа с деца и ученици със специални образователни потребности – анализ и оценка.

През периода 2023/2024 г. директори, учители и педагогически специалисти от детските градини и училищата участваха в различни форми на квалификация /обучения, лекции, семинари, открити занятия и др./, които имаха за цел да повишат компетенциите им за работа с деца и ученици със специални образователни потребности.

Продължава системната квалификация на учителите и педагогическите специалисти в училищата и детските градини. Голяма част от тях са неподготвени за работа с деца и ученици със СОП и за качествено прилагане на наредбата за приобщаващото образование. Броят на специалистите /психолози, логопеди, ресурсни учители, рехабилитатори и др./ в общината е недостатъчен.

Организационни, координиращи и методически дейности за организиране и провеждане на подходящи форми за представяне на добри практики на приобщаващо образование – анализ и оценка.

РУО-Ямбол оказваше организационно и методическо съдействие на учители и специалисти за провеждане на различни мероприятия в училищата и детските градини.

Ефективни форми на работа през учебната година:

1. В училищата продължава провеждане на въведените „Дни на отворените врати”, в които родители и учители, желаещи да наблюдават работата с деца със СОП, могат да посетят класната стая или ресурсния кабинет.
2. В годишните планове за дейността на училищните екипи са планирани и проведени дискусии и обучения по различни теми, свързани с обучението, подпомагането и езиково-говорното развитие на деца и ученици със СОП.
3. Проведени бяха редица мероприятия на училищно и общинско ниво, в които активно се включиха и деца със СОП:
4. В училищата на територията на общината се провеждат дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.
5. В съответствие с чл. 178, ал. 1, т. 7 от ЗПУО и за децата и учениците в училищата се организират занимания за развитие на способностите и компетентностите, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравното образование. Част от дейностите се осъществяват по проекти и национални програми.
6. Дейности, свързани с осигуряване на грижа за здравето и повишаване здравната култура на децата и учениците са заложили в годишните планове за дейността на училищата и се осъществяват чрез учебното съдържание, здравни беседи в часа на класа, дейности на клуба към БМЧК и др.
7. В съответствие с чл. 178, ал. 1, т. 11 от ЗПУО и съгласно Правилниците за дейността на училищата учениците се поощряват с морални и материални награди /грамоти, книги, благодарствени писма към родителите и др./ за постижения в образователната дейност, в заниманията по интереси, в проектни дейности и за приноса им към развитието на училищната общност.
8. В съответствие с чл. 178, ал. 1, т. 12 от ЗПУО в училищата се осъществяват дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение на учениците.

ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Анализът на ситуацията в системата на образованието в общината очертава няколко основни причини, които влияят върху личностното развитие на децата и учениците: икономически, етнокултурни, социални и педагогически.

Основните фактори са следните.

- Лошо икономическо състояние на семейството, в което детето живее.

Този факт става още по-значим, когато по-голяма част от семействата в лошо икономическо състояние са част от етническите малцинства.

- Придържането към определени културни стереотипи, особено когато семейството живее в компактна група сред представители на собствения етнос.

Етническата принадлежност проявява влиянието си върху отпадането от училище както чрез икономически мотиви за напускане, така и чрез т.нар. семейни причини (ранни бракове, непълни семейства и др.).

- Училищната среда и свързаните с нея педагогически фактори:
 - обучителни трудности, които детето среща в училище;
 - интерес към учебния процес и произтичащото от него желание/нежелание да се посещава училище;
 - конфликтни отношения със съученици и/или учители;
 - качество и методи на преподаване и подкрепа на децата с трудности при усвояване на учебния материал;
 - наличие и ефективност на предучилищната подготовка;
 - качество и сложност на учебното съдържание;
 - квалификация на учителите;
 - обучение в смесени паралелки и др.
- Здравното развитие на учениците.

Статистката сочи, че процентът на емоционалното разстройство, на агресивното поведение и употребата на наркотици се покачва. Оттук следва и ролята на училището като най-значимата социална територия, предоставяща грижи за децата и юношите. Това потвърждава необходимостта от повишаване квалификацията на учителите относно партниране с учениците и техните семейства при наличие на емоционален или поведенчески проблем. Необходимо е да се разработват училищни политики за повишаване здравната култура на учениците.

- Системата за предучилищно и училищно образование в общината е териториално разгърната и осигурява достъп до образование на децата и учениците от всички населени места.
- Осигурен е достъп за всички деца и ученици до различни форми на извънкласна и извънучилищна дейност.
- В образователните институции в двете училища има условия и ресурси за осъществяване на подкрепа за личностно развитие на децата и учениците от институциите в системата на предучилищното и училищното образование, включително съвместно с държавните и местните органи и структури и доставчиците на социални услуги.
- Осигурява се възможност за обучение и грижа за децата и учениците със СОП.
- В общината са разработени и се прилагат политики за обезпечаване на дейностите за подкрепа на личностно развитие, чрез дофинансиране и общински образователни и младежки проекти, програми за спорт, превенция, здраве и социални дейности.
- Създават се условия за сътрудничество между всички участници в процеса на образование, като е необходимо да бъдат въведени механизми за повишаване на координацията и ефективността от комуникацията и взаимодействието между тях.
- Осигуряват се допълнителни финансови ресурси по проекти, финансирани със средства по оперативни програми на Структурните фондове, както и чрез други фондове и програми, насочени към подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и към постигане на положително въздействие върху местната общност.

Дейности, които изискват координирана общинска политика

1. Осигуряване на средства за изграждане на достъпна архитектурна среда в училищата и детските градини за деца с увреждания.
2. Осигуряване на системни и целенасочени обучения на учителите за работа с деца със СОП, с хронични заболявания, в риск и с изявени дарби.
3. Деца и ученици с множество увреждания, за които е трудно да посещават учебни занятия в детски градини и училища, да бъдат включени в обучение в Център за специална образователна подкрепа /ЦСОП/.
4. Работа с родителите, която да е насочена към приемане проблемите на детето и пълноценното му включване в живота на ДГ, училището и общността.
5. Координирано взаимодействие на детската градина и училището с МКБППМН, Дирекция „Социално подпомагане”, Отдел „Закрила на детето”, Детска педагогическа стая, НПО и др..
6. Осигуряване на специалисти в ДГ и училищата.
7. Подобряване и обновяване на материалната база за преустройството и оборудването на кабинети за психолог, логопед и ресурсен учител.

Социални услуги в подкрепа на децата и семействата

Важно значение в подкрепата на децата и семействата имат социалните услуги. На територията на община Болярово няма развит набор от услуги по превенция, които да оказват подкрепа на родители и деца, с акцент в ранна детска възраст, за да подпомагат отглеждането и възпитанието на децата, като същевременно създават реални възможности за подкрепа и на семейството. Недостатъчно развити са услугите, насочени към децата - застрашени от отпадане от училище, с проблемно поведение или в конфликт със закона, жертви на насилие и др. Наличните социални услуги за деца с увреждания са с недостатъчен капацитет и са развити предимно в областния център.

Предложения за мерки и дейности, които да бъдат включени в Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците

- Държавна финансова подкрепа за обхващане на децата в детските градини;
- Усъвършенстване на системата на делегирани бюджети и на механизмите за диференциране на единните разходни стандарти;
- Делегиране на административни и финансови правомощия на директорите на общинските детски градини;
- Повишаване привлекателността и качеството на материалната база на образователните институции;
- Създаване на възможности за изграждане на достъпна архитектурна среда във всички образователни институции;
- Използване на възможностите, предоставяни от различни национални, европейски и международни финансови инструменти;
- Разширяване на възможностите за целодневна организация на обучението;
- Прилагане на система от мерки за осигуряване на пълен обхват на подлежащите на задължително обучение деца и ученици и успешното им интегриране;
- Разширяване на възможностите за извънкласни и извънучилищни дейности и занимания по интереси;
- Квалификация на учителите за обезпечаване на подкрепата за личностно развитие на деца и ученици;
- Развитие на система от стимули за привличане на млади учители и повишаване привлекателността на учителската професия;
- Подобряване връзката между необходимите на регионалната икономика кадри и специалностите в системата на професионалното образование;
- Създаване на повече и по-разнообразни стимули за насърчаване на децата с изявени дарби;
- Повишаване ангажираността на родителите при формиране на образователните политики и засилване на участието им в училищния живот;

- Повишаване на здравната култура на децата и семействата за адекватно прилагане на мерките за предпазване от разпространение на епидемии;
- Осигуряване на условия за обучение от разстояние в електронна среда на всички ученици.

ОБОБЩЕНИЕ И ИЗВОДИ ОТ АНАЛИЗА

От предоставената информация до момента става ясно, че учебните заведения на територията на Община Болярово не разполагат с достатъчен ресурс за осигуряване на обща и/или допълнителна подкрепа в съответствие с изискванията на ЗПУО. Учебните заведения имат необходимост от специалисти, както за работа с деца със СОП, така и за предоставяне на обща подкрепа за личностно развитие като консултиране за ранно професионално ориентиране чрез стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения, за кариерно развитие, за ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднение, грижа за здравето, занимания по интереси, дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение, за формиране на устойчиви наглади и мотивация за учене през целия живот, разширяване на извънкласните занимания съгласно интересите на учениците и внедряване на добри практики в тази сфера, да се разработят съвременни програми за избираеми и факултативни форми за придобиване на компетентности в съответствие с потребностите и интересите на учениците, да се обогати книжното богатство на библиотеките, които за да станат любимо място за отход и творчество. Значителна част от тези потребности към настоящия момент се покриват чрез реализацията по различни програми и проекти.

Съгласно ЗПУО държавната политика за осигуряване и предоставяне на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на общинско ниво се осъществява чрез организиране на дейности за развитие на индивидуалните им способности и дарования в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, придобиването на умения за лидерство, изграждане на култура в организацията и самоорганизацията на децата и учениците, активизиране на взаимодействието между училището/детската градина, семейството и социалната среда и др. Създаване на подходяща подкрепяща среда за деца със СОП повсеместно – достъпна архитектурна, обща и специализирана среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти. Подкрепата за личностно развитие се прилага в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете и всеки ученик, разширяване на извънкласните занимания съгласно интересите на учениците и внедряване на добри практики в тази сфера.

В заключение подкрепата за личностно развитие на децата и учениците трябва да осигурява подходяща физическа, психологическа и социална среда за развитие на способностите и уменията им и за пълноценното им участие в общността на училището и детската градина. Тя трябва да се предоставя в съответствие с индивидуалните образователни потребности на всяко дете и на всеки ученик и чрез включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за равноправен старт на децата и учениците в социалния живот и пълноценна личностна реализация. Подкрепата извежда на преден план сътрудничеството и загрижеността между всички участници в процеса на приобщаващото образование, за да се превърне училището/детската градина в желана територия с позитивен психоклимат, в среда на взаимно доверие и емоционално благополучие за изява на всяка индивидуалност.